

FUNȚIONAR PUBLIC

CONSILIER

ADMINISTRATOR

INCOMPATIBILITATE

STUDIU ANALITIC

**Incompatibilitatea –
instrument juridic
de protecție a
funcției publice și de
demnitate publică**

Autoritatea Națională de Integritate

<http://ani.md/>

Cuprins

1. Introducere.....	1 - 3
2. Categoriile profesiilor care cad sub incidența incompatibilității funcționale.....	4 – 9
3. Specificul regimului juridic al incompatibilităților în cadrul structurilor de forță.....	10
4. ANI – instituția cu atribuții exclusive în prevenirea și sancționarea încălcării regimului juridic al incompatibilităților.....	10 - 16
5. Analiza și monitorizarea practicii judiciare privind încălcarea regimului juridic al incompatibilităților.....	17 – 20
6. Concluzii și recomandări.....	21

Introducere

Instituția incompatibilităților este definită, aplicată și chiar percepută diferit, aceasta variind în funcție de sistemul de drept, organizarea statală precum și alte particularități ce caracterizează cadrul normativ relevant al fiecărui stat individual.

Spre exemplu, Constituția Statelor Unite la art. I parag.6 prevede așa-numita *Clauză de Incompatibilitate* potrivit căreia nici o persoană care deține o funcție publică sau de demnitate, nu poate simultan exercita și funcția de membru al Senatului sau al Congresului.

Totuși, savanți notorii în drept constituțional și parlamentar, au convingerea că scopul primar al Clauzei de Incompatibilitate din Constituția Statelor Unite era să protejeze, și nu să restrângă puterea legislativă.¹

Lato sensu definiția incompatibilității se conturează ca fiind o interdicție legală ca cineva să poată ocupa simultan două funcții, două atribuții care, prin caracterul lor, sunt contradictorii.

În doctrina de specialitate starea de incompatibilitate a fost abordată și din perspectiva socio-comportamentală, astfel încât aceasta este percepută ca o formă de inadaptare la cultura corporativă a instituției și care generează un dezechilibru general în colectiv.

Acest tip de incompatibilitate nu se asociază cu regimul juridic al incompatibilităților prevăzut de o bună parte a legislațiilor lumii și a Republicii Moldova inclusiv, având la bază nu interzicerea exercitării simultane a două activități/funcții contradictorii, ci incapacitatea de adaptare într-un anumit colectiv. Incompatibilitatea este tratată în această manieră de către statele care promovează cultura corporativă precum SUA, Noua Zeelandă, Japonia, China etc. Acest tip de incompatibilitate chiar poate servi drept temei pentru demiterea persoanei din funcție, totuși demiterea pe acest criteriu fiind extrem de rară aceasta datorându-se în mare parte circumstanțelor și motivelor, care în contextul incompatibilității corporative sunt dificil de demonstrat. Jurisprudența SUA arată că demiterea persoanei pe criteriul incompatibilității corporative, trebuie să fie o măsură de ultimă opțiune.

Pentru a da o apreciere obiectivă situațiilor de incompatibilitate corporativă, practicienii din domeniu recomandă inițial să se răspundă la câteva întrebări în următoarea consecutivitate:

---

¹ Steven G. Calabresi & Joan L. Larsen, *One Person, One Office: Separation of Powers or Separation of Personnel*, pag. 12

- Generează comportamentul angajatului tensiuni și dezechilibru în colectivul instituției?

– Tensiunile și dezechilibrul existent în colectiv sunt rezultatul comportamentului angajatului?

– Tensiunile și dezechilibrul puteau fi remediate?

– Avea sau putea să aibă tensiunile/dezechilibrul o influență/efect negativ asupra calității lucrului celorlalți angajați?

– Încetarea contractului de muncă era unica și ultima soluție rezonabilă pentru remedierea situației?

De asemenea, în acest sens o instanță din NZ a reținut următoarele: *“Orice angajator fie el de stat sau privat deține prerogativa de a instaura standarde rezonabile referitoare la relațiile armonioase și atmosfera prietenoasă între angajații săi”*.

Stricto sensu noțiunea incompatibilității așa cum o definește și cadrul normativ al Republicii Moldova, reflectă o situație în care persoana pe lângă funcția publică sau de demnitate publică deține/exercită simultan o altă calitate sau activitate.

Noțiunea legală a incompatibilității se referă la un cerc relativ îngust de persoane or, aceștia obligatoriu trebuie să dețină calitatea de subiect al declarării averii și intereselor personale așa cum este prevăzut la art.3 alin.(1) din Legea nr.133/2016 *privind declararea averii și a intereselor personale*. Mai mult decât atât, potrivit prevederilor aceleiași legi, toate categoriile de subiecți ai declarării sunt incluse în Registrul electronic al subiecților declarării averii și a intereselor personale, care este ținut de către Autoritatea Națională de Integritate.

Necesitatea reglementării exprese a regimului juridic al incompatibilităților derivă din principiul fundamental al separației puterilor în stat, consacrat în Constituția Republicii Moldova. Astfel, în conformitate cu prevederile art. 6 din legea supremă, *„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”*

Reieșind din prevederile normei constituționale, toate ramurile puterii de stat trebuie să-și desfășoare activitatea în strictă concordanță cu rigorile constituționale astfel încât niciun reprezentat al unei puteri să nu comită imixțiuni sau să nu-și aroge atribuțiile altei puteri decât a aceleia pe care o reprezintă.

Complementar, Constituția Republicii Moldova statuează la articolele 70; 81; 99; 116 și 139, regimul juridic al incompatibilităților în privința exercitării mandatului de deputat, a celui de Președinte al Republicii Moldova și de membru al Guvernului, precum și a funcțiilor de judecător și procuror. Aceste prevederi constituționale reprezintă o garanție a îndeplinirii de către legislativ, executiv și autoritatea judecătorească a prerogativelor ce le revin potrivit prevederilor Constituționale precum și a legilor speciale.

În acest sens au fost instituite incompatibilitățile funcționale ca măsuri care au menirea de a asigura funcționarea statului de drept în mod real și efectiv.

Exemplu: Cumularea calității de membru al Guvernului cu cea de deputat este contrară regulilor specializării și independenței, principiului separației puterilor în stat. Aceasta ar fi o cale de concentrare a puterii în mâna executivului, ar face în practică inefficient controlul parlamentar asupra Guvernului, putându-se ajunge, într-o interpretare puțin exagerată, dar nu și absurdă, ca Guvernul să se autocontroleze, atâta timp cât este format numai din parlamentari. Iar în cazul proiectelor de legi inițiate de Guvern membrii acestuia, care ar fi deputați, vor participa la vot, putând influența în mod decisiv soarta acestor proiecte, devenind, în asemenea situații, un fel de judecător în propria cauză.²

Așadar, problema incompatibilităților apare ca o dimensiune a rezonabilității și credibilității, care trebuie să caracterizeze exercițiul unei funcții publice într-o societate democratică, într-un stat de drept. Ideea de incompatibilitate are ca fundament pe lângă **principiul separației puterilor și principiul legalității în activitatea statală**, principiu care se bazează pe două prezumții în ceea ce privește actele oficiale: *prezumția de autenticitate* (actul emană de la cine se afirmă că emană) și *prezumția de veridicitate* (actul conține ceea ce în mod real s-a decis), dar ambele prezumții pornesc de la premisa obiectivității celor care exercită funcțiile publice. Aceștia trebuie să exprime interesul public, și nu interesele personale sau ale unor grupuri izolate.³

Incompatibilitatea presupune interzicerea cumulului de funcții, aceasta justificându-se prin stabilirea unei protecții și independențe de orice influențe de orice proveniență, în scopul asigurării obiectivității în executarea unei funcții publice și evitarea concentrării,

---

² Georges Burdeau, Francis Hamon, Michel Troper, Droit constitutionnel, 25-e édition, L.G.D.J., Paris, 1997, p. 104; Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, Drept constituțional și instituții politice, ediția a 13-a, vol. II, Editura C.H. Beck, București, 2009, p. 242; Dana Apostol Tofan, Drept administrativ, vol. I, ediția a 2-a, Editura C.H. Beck, București, 2008, p. 175.

³ Mihai Constantinescu, Antonie Iorgovan, Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, Constituția României revizuită. Comentarii și explicații, Editura All Beck, București, 2004, p. 172.

de către una și aceeași persoană, a unor prerogative excesive,⁴ or, instituirea unor incompatibilități are drept scop protejarea funcționarilor publici/demnitărilor în raport cu multiplele presiuni exterioare care se pot exercita asupra acestora și nu în ultimul rând pentru a evita posibile conflicte de interese.

Categoriile profesiilor care cad sub incidența incompatibilității funcționale

✓ Legea supremă a țării consacră regimul juridic al incompatibilităților pentru următoarele funcții: art.70 (1) calitatea de deputat este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice. De asemenea, textul constituțional precizează că *alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică*. Legea despre statutul deputatului în Parlament nr.39/1994 la art. 3 prevede că: *„mandatul de deputat este incompatibil cu funcția de Președinte al Republicii Moldova, funcția de membru al Guvernului, funcția de Avocat al Poporului și Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, funcția de ales local, precum și exercitarea oricărei alte funcții remunerate, inclusiv a funcției acordate de un stat străin sau organizație internațională, cu excepția activității didactice și științifice desfășurate în afara programului stabilit de Regulamentul Parlamentului.”*

Cu toate acestea, normele care reglementează incompatibilitatea funcției de deputat rămân a fi relativ permissive, or, aceeași lege stipulează că mandatul de deputat poate fi cumulat cu exercitarea unei misiuni temporare în organele centrale ale administrației de stat, dacă persoana a fost mandatată în acest sens de către Parlament și doar pentru o perioadă nu mai mare de 6 luni.

✓ Art. 99 din Constituția Republicii Moldova stabilește că funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite. Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică. Legea nr. 136/2017 *cu privire la Guvern*, la art. 20 prevede că funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu activitatea de antreprenariat desfășurată personal sau cu deținerea oricărei funcții de conducere în cadrul societăților comerciale, cu exercitarea activității, inclusiv în organele de conducere, în cadrul persoanelor juridice de drept privat. De menționat că, incompatibilitățile enumerate se aplică altor membri ai Guvernului decât primul ministru, prim-viceprim-ministru, viceprim-

---

⁴ Mihai Constantinescu, Ion Deleanu, Antonie Iorgovan, Ioan Muraru, Florin Vasilescu, Ioan Vida, Constituția României, comentată și adnotată, Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, București, 1992, p. 231.

miniștri și miniștri, și doar în măsura în care nu contravin prevederilor normelor speciale care reglementează activitatea membrilor respectivi.

Exemplu: Având în vedere faptul că membrii Guvernului sunt persoane oficiale exponente ale unui interes politic deosebit, eminentamente persoane politice, care, în exercitarea atribuțiilor, trebuie să manifeste loialitate și consecvență pentru realizarea scopurilor politice, să dea dovadă de atașament politic față de programul de guvernare, pentru îndeplinirea căruia au fost investiți în funcțiile respective⁵. Cu toate acestea, potrivit Legii nr.199/2010 *cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică*, aceștia pot avea calitatea de membru al unui partid politic legal constituit, cu excepțiile prevăzute de legea specială. Însă demnitarul, în exercitarea atribuțiilor funcționale, trebuie să se abțină de la propagarea doctrinei și ideologiei partidului sau organizației social-politice, al cărei membru sau al cărei exponent este, inclusiv să se abțină de la participarea la colectarea de fonduri, la folosirea resurselor administrative, la afișarea însemnelor sau a obiectelor inscripționate cu sigla sau cu denumirea partidelor politice ori a candidaților acestora, de la crearea sau contribuirea la crearea unor subdiviziuni ale partidelor politice în cadrul autorității publice pe care o conduce sau în al cărei cadru își exercită funcția de demnitate publică.

✓ Regimul juridic al incompatibilităților în privința exercitării funcției de Președinte al Republicii Moldova este statuat în articolul 81 al Constituției Republicii Moldova care stabilește că, calitatea de Președinte al Republicii Moldova este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite. (activitatea didactică, științifică, de creație).

✓ În conformitate cu prevederile Legii nr.199/2010 *cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică* demnitarul nu este în drept să desfășoare orice altă activitate remunerată, cu excepția activităților didactice și științifice. Aceste prevederi nu se aplică în cazul în care Constituția sau legea specială ce reglementează activitatea demnitarului conține prevederi referitoare la situația de incompatibilitate specifică a demnitarului respectiv ori prevederi referitoare la o situație similară. Adicional, aceleași rigori de incompatibilitate se extind și asupra personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică (asistenți, consilieri, șefi de cabinet). Așadar, personalul încadrat în cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică nu poate exercita funcții publice sau deține posturi de natură contractuală în cadrul autorităților publice. Personalul încadrat în cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică nu poate exercita alte activități remunerate prin contract individual

---

⁵ HCC nr. 10 din 16.04.2010 pentru revizuirea HCC nr. 16 din 28.05.1998 cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova în redacția Hotărârii nr. 39 din 09.07.2001, MO nr. 58-60 din 23.04.2010.

de muncă sau prin alt contract cu caracter civil în cadrul societăților comerciale, cooperativelor, întreprinderilor de stat sau municipale, precum și al organizațiilor necomerciale, din sectorul public sau privat, a căror activitate este controlată, subordonată sau în anumite privințe este de competența autorității în care el este angajat, cu excepția activităților științifice, didactice și de creație.

Acest lucru se datorează nu doar faptului că acestea sunt numite politic și în exercitarea atribuțiilor funcționale ar avea tangență cu procesul decizional, dar și faptului că potrivit prevederilor Legii nr.80/2010 *cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică*, personalul din cabinetul persoanei cu funcție de demnitate publică se asimilează statutului funcționarului public.

✓ Art. 116 (7) din Constituția Republicii Moldova prevede că funcția de judecător este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice. Conform Legii nr.544/1995 *cu privire la statutul judecătorului*, funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție sau activitate remunerată, cu excepția activității didactice, științifice și de creație, mandatul de deputat în Parlament sau de consilier în administrația publică locală, activitatea de întreprinzător, desfășurată personal sau prin intermediul unui terț, calitatea de membru al organului de conducere al unei organizații comerciale.

În cazul judecătorului incompatibilitatea poate îmbrăca 2 forme: *incompatibilitatea funcțiilor și incompatibilitatea procesuală*. În cazul celei din urmă incompatibilitatea v-a servi drept temei de recuzare a judecătorului de la soluționarea cauzei și v-a putea fi percepută ca o suspendare de scurtă durată și doar pe un anumit caz. Privitor la activitatea științifică a judecătorului este necesar de subliniat faptul că acesta poate colabora cu publicații de specialitate cu caracter literar, științific sau social, ori la emisiuni audiovizuale, fiindu-i interzis ca în studiile, articolele și intervențiile sale să se pronunțe cu privire la problemele curente de politică internă.

✓ Legea nr.3/2016 *cu privire la Procuratură* la art.14 reglementează regimul juridic al incompatibilităților pentru exercitarea funcției de procuror și stabilește funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, precum și cu alte activități remunerate și neremunerate. Prin derogare de la prevederile enunțate, procurorul, poate totuși desfășura și alte activități printre acestea enumerându-se cea didactică și/sau științifică. Regulile privind cumularea funcției de procuror cu activitatea didactică și/sau științifică se stabilesc de către Consiliul Superior al Procurorilor (CSP) printr-o hotărâre a respectivului organ colegial. Prin urmare, procurorul poate realiza cumulul funcției cu activități didactice și/sau științifice pe durata determinată sau cu timp parțial, care să nu afecteze exercitarea obligațiilor

funcționale și să nu aducă atingere principiilor de organizare și de activitatea a Procuraturii.

Așadar, potrivit Hotărârii CSP nr. 12-168/18 *cu privire la stabilirea Regulilor privind cumulul funcției de procuror cu activitățile didactice și științifice* din 12 decembrie 2018, pentru a cumula exercitarea funcției de procuror cu activitatea didactică și științifică, procurorul va depune la Aparatul Consiliului Superior al Procurorilor o cerere în acest sens, care va conține informația privind termenii de referință pentru realizarea activităților vizate (instituția, modalitatea și condițiile de exercitare a activităților didactice și/sau științifice). De menționat că, activitățile didactice și/sau științifice pot fi desfășurate de procuror în cadrul facultăților și/sau instituțiilor de învățământ superior la disciplinele de profil atât la programele de studii superioare de licență (ciclul I), cât și la programele superioare de master și doctorat (ciclul II și ciclul III), în cadrul Institutului Național al Justiției, în cadrul instruirilor organizate pentru categoriile profesionale din sfera publică sau în cadrul proiectelor ce vizează implementarea politicii naționale și internaționale a statului în materie penală (domeniile de competență ale Procuraturii).

✓ *Legea nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public* la art.25 statuează că, calitatea de funcționar public este incompatibilă cu orice altă funcție publică decât cea în care a fost numit.

Prin urmare, funcționarul public nu este în drept să desfășoare alte activități remunerate:

a) în cadrul autorităților publice, cu excepțiile prevăzute de lege;

b) în funcție de demnitate publică sau în funcție din cadrul cabinetului persoanei care exercită funcție de demnitate publică, cu excepția cazului în care raporturile de serviciu sînt suspendate pe perioada respectivă în condițiile legii;

c) prin contract individual de muncă sau prin alt contract cu caracter civil, în cadrul societăților comerciale, cooperativelor, întreprinderilor de stat sau municipale, precum și al organizațiilor necomerciale, din sectorul public sau privat, a căror activitate este controlată, subordonată sau în anumite privințe este de competența autorității în care el este angajat, cu excepția activităților științifice, didactice, de creație, de participare în proiecte de dezvoltare în domeniul de competență în cadrul autorității în care este angajat și de reprezentare a statului în societățile economice. Modul de cumulare a acestor activități cu funcția publică se stabilește de Guvern;

d) în calitate de expert antrenat în proiecte implementate peste hotarele țării, cu excepția cazului în care raporturile de serviciu sînt suspendate pe perioada respectivă în condițiile legii.

La fel, conform prevederilor aceleiași legi, funcționarului public îi este interzis să desfășoare activitate de întreprinzător, cu excepția calității de fondator al societății comerciale.

Totuși, legea prevede și o excepție conform căreia nu se află în situație de incompatibilitate, în sensul prevederilor Legii nr.158/2008 acei funcționari publici care activează în alte domenii de activitate din sectorul privat, care nu sînt în legătură directă sau indirectă cu atribuțiile exercitate ca funcționar public, potrivit fișei postului, în afara orelor de program.

De asemenea, nu se află în situație de incompatibilitate, în sensul Legii nr.158/2008, funcționarul public care este desemnat, prin act administrativ, pentru a face parte din echipa de proiect investițional sau de proiect de asistență tehnică, finanțate din împrumuturi externe contractate sau garantate de stat, rambursabile sau nerambursabile, ori din contul granturilor acordate Guvernului, precum și din contul granturilor acordate instituțiilor finanțate de la buget, cu excepția funcționarilor publici care exercită atribuții de audit sau atribuții de control asupra activității derulate în cadrul acesteia și a funcționarilor publici pentru care activitatea desfășurată în cadrul echipei de proiect generează o situație de conflict de interese cu funcția publică pe care o exercită.

Funcționarul public nu este în drept să favorizeze, în virtutea funcției sale, activitatea de întreprinzător a persoanelor fizice și juridice.

(3) Funcționarul public poate cumula, în cadrul autorității publice în care își desfășoară activitatea, atribuțiile funcției sale cu atribuțiile funcției publice temporar vacante, fapt confirmat prin actul administrativ al conducătorului.

(4) Funcționarul public nu poate fi mandatar al unor terțe persoane în autoritatea publică în care își desfășoară activitatea, inclusiv în ceea ce privește efectuarea unor acte în legătură cu funcția publică pe care o exercită.

(5) Alte incompatibilități și conflicte de interese se stabilesc prin legislație specială.

Adițional, *Recomandarea No. R (2000) 10 a Comitetului Miniștrilor Statelor Membre privind codurile de conduită pentru funcționarii publici* la **articolul 15**

interese exterioare incompatibile, prevede că funcționarul public nu are dreptul să se ocupe de nici o activitate sau tranzacție și nici să ocupe vreun post sau funcție, remunerată sau nu, incompatibilă cu buna exercitare a funcțiilor sale publice sau care aduce prejudiciu acestora. Atunci când nu-i este clar dacă o activitate este compatibilă, el sau ea trebuie să ceară părerea superiorului. Sub rezerva legislației aplicabile, funcționarul public este dator să informeze și să obțină aprobarea angajatorului său în funcția publică înainte de a exercita anumite activități, remunerate sau nu, sau de a accepta anumite posturi sau funcții, oricare ar fi ele, exterioare postului său în cadrul funcției publice. Funcționarul public trebuie să se conformeze oricărei obligații legale de declarare a filiației sau apartenenței la organizații susceptibile de a dăuna funcției sale sau buneii practici funcțiilor sale ca agent.

✓ *Legea nr.768/2000 cu privire la statutul alesului local* – art.7 alin.(1), mandatul alesului local este incompatibil cu exercitarea altei funcții de demnitate publică; calitatea de funcționar public în oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat; calitatea de funcționar public, de angajat în subdiviziunile autorităților administrației publice locale (aparatură președintelui raionului, primăriei, primărie și preturile mun. Chișinău, direcții, secții și alte subdiviziuni), inclusiv ale Adunării Populare a Găgăuziei și ale Comitetului Executiv al Găgăuziei; calitatea de șef, șef adjunct (inclusiv interimatul acestor funcții) în structurile subordonate autorităților publice locale precum sunt instituțiile publice, serviciile sau întreprinderile municipale. De asemenea, mandatul de consilier este incompatibil cu calitatea de consilier în cadrul unui alt consiliu de același nivel sau de consilier al consiliului de orice nivel din alte unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea.

Specificul regimului juridic al incompatibilităților în cadrul structurilor de forță

✓ *Legea nr.162/2005 cu privire la statutul militarilor*, art.36 alin.(1) lit.c) interzice militarilor pe perioada îndeplinirii serviciului militar să dețină alte funcții retribuite, cu excepția activităților științifice, didactice și de creație. Totuși, potrivit Regulamentului disciplinei militare și Codului de conduită profesională a militarilor sunt impuse anumite restricții condiționate de particularitățile serviciului militar. În acest sens, merită să menționăm următoarele: militarii prin contract, indiferent de gradul militar și de funcția deținută, au dreptul de a fi aleși într-o funcție electivă. O dată cu înregistrarea în calitate de candidat, militarul va fi degrevat de obligațiile de serviciu și va fi trecut la dispoziție pentru perioada campaniei electorale. În cazul alegerii în funcție electivă, militarul va fi eliberat din serviciul militar. După expirarea termenului de aflare în

funcția electivă, cetățeanul respectiv, la solicitarea sa, poate fi încadrat în serviciul militar prin contract în condițiile legislației în vigoare. Exercitarea de către militar a activităților agreate de legislația în vigoare înafara orelor de program fie ele didactice, științifice sau de creație *trebuie să fie exercitate în așa fel încât să nu aducă atingere intereselor serviciului militar și drepturilor altor militari și cetățeni.*

✓ Legea nr.320/2012 *cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului* la art. 18 alin.(4) prevede că ofițerii de urmărire penală nu pot fi antrenați în exercitarea altor atribuții ale Poliției decât a celor de urmărire penală, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Complementar, Legea nr.333/2006 *privind statutul ofițerului de urmărire penală* la art.16 alin.(1) interzice persoanelor care exercită funcția de ofițer de urmărire penală să dețină cumulativ calitatea de membru al unor organe electivă sau organe constituite în cadrul autorităților publice, să practice activitatea de întreprinzător ori altă funcție sau activitate remunerată, cu excepția activității didactice, științifice și de creație, precum și să dețină calitatea de membru al unor partide politice și să participe la activitatea acestora.

Autoritatea Națională de Integritate – instituția cu atribuții exclusive în prevenirea și sancționarea încălcării regimului juridic al incompatibilităților

Instituția incompatibilităților reprezintă o garanție a integrității și credibilității în exercitarea funcției publice sau de demnitate publică, caracteristică unui stat de drept cu o democrație veritabilă.

Regimul juridic al incompatibilităților se fundamentează pe următoarele temeuri: separația puterilor, independența mandatului sau a funcției publice, precum și evitarea abuzului de putere și a conflictelor de interese.

În acest context, o atenție sporită trebuie a fi atrasă asupra situațiilor când incompatibilitatea poate degenera în conflict de interese. Or, conflictul de interese generează o stare de incompatibilitate lato sensu, dar, sub aspectul cauzelor care determină această incompatibilitate, conflictul de interese se deosebește prin faptul că factorul determinant nu este neapărat o situație juridică sau o activitate incompatibilă cu activitatea care este realizată în cadrul atribuțiilor de serviciu, ci un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin.

Astfel, pentru a exista un conflict de interese, trebuie să existe o decizie luată în interesul persoanelor expres prevăzute de lege, pe când incompatibilitatea există ca situație ilegală, în cazul unui cumul de funcții interzis de legiuitor, deoarece este potențial generatoare de conflicte de interese.

Pentru a asigura o distincție calitativă și a conferi o apreciere obiectivă și corespunzătoare situațiilor de acest gen, forul legislativ suprem al Republicii Moldova a adoptat la data de 17 iunie 2016 Legea nr. 132 *cu privire la Autoritatea Națională de Integritate*. Astfel, prin legea respectivă, această instituție publică a fost investită cu atribuții unice și exclusive în domeniul controlului respectării regimului juridic al declarării averilor și intereselor personale, regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

Statutul Autorității Naționale de Integritate este reglementat de Legea nr.132/2016 *cu privire la Autoritatea Națională de Integritate*, potrivit căreia Autoritatea Națională de Integritate este o autoritate publică independentă față de alte organizații, față de alte persoane juridice de drept public sau privat și față de persoanele fizice, ce funcționează la nivel național ca structură unică.

Misiunea Autorității constă în asigurarea integrității în exercitarea funcției publice sau funcției de demnitate publică și prevenirea corupției prin realizarea controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

Așadar, una dintre funcțiile fundamentale ale Autorității Naționale de Integritate este exercitarea controlului respectării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților și al restricțiilor. În acest sens, Autoritatea este împuternicită cu următoarele atribuții specifice și anume:

a) constată încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților și al restricțiilor;

b) solicită conducerii organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării tragerea la răspundere disciplinară a persoanei care a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor ori, după caz, dispunerea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia;

c) solicită conducerii organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării suspendarea din funcție a subiectului declarării pe perioada examinării în instanță a actului de constatare, în cazul în care dispozitivul

actului de constatare prevede încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu pentru încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților sau al restricțiilor;

d) soluționează conflictele de interese date în competența sa;

e) supraveghează modul de soluționare a conflictelor de interese de către conducătorii organizațiilor publice;

f) adresează instanței de judecată cereri privind constatarea nulității absolute a actului administrativ emis/adoptat sau a actului juridic încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terțe, sau a deciziei luate cu încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, stabilită printr-un act de constatare definitiv;

g) adresează o cerere instanței de judecată de îndată ce a fost constatat conflictul de interese în vederea aplicării, ca măsură de asigurare, a suspendării, pe durata procesului, a actului administrativ emis/adoptat sau a actului juridic încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terțe, sau a deciziei luate;

h) constată și examinează cauzele contravenționale privind încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților și al restricțiilor, date în competența sa, și, după caz, aplică sancțiuni conform Codului contravențional al Republicii Moldova;

i) ține Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau o funcție de demnitate publică.

Controlul nemijlocit al respectării regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor precum și a conflictelor de interese este efectuat de către inspectorul de integritate și se declară nemijlocit la capitolul „Interese personale”. La această etapă, subiectul declarării are obligația să declare interesele personale deținute atât în țară cât și în străinătate, la data depunerii declarației.

Informația privind interesele personale se completează la secțiunea A **„Calitatea de asociat, de acționar sau de membru al unui agent economic, de membru al organelor de conducere, de administrare, de revizie sau de control în cadrul unor organizații necomerciale sau societăți comerciale or de membru în cadrul unor organizații necomerciale sau internaționale”**, subiectul declarării declară calitățile deținute de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia.

La secțiunea se declară **„Contractele, încheiate sau aflate în derulare de către subiectul declarării, soțul/soția sau concubinul/concubina acestuia, inclusiv**

persoanele juridice în care aceștia sânt beneficiari efectivi, care sunt finanțate de la bugetul de stat, din bugetul local și/sau din fonduri externe or încheiate cu societăți comerciale cu capital de stat”, se indică doar contractele care întrunesc cumulativ următoarele condiții:

a) prevăd finanțare integrală sau parțială din contul alocațiilor acordate de la bugetul de stat, din bugetul local, din fonduri externe sau din bugetul societății comerciale în capitalul social al căreia statul este fondator cu cotă majoritară sau minoritară;

b) a fost încheiat și/sau executat în perioada supusă declarării sau se află în derulare la data depunerii declarației;

c) a fost încheiat în beneficiu personal de către subiectul declarării, soțul/soția sau concubinul/concubina acestuia.

The screenshot displays the 'E-Integritate' web application. The top navigation bar contains several tabs: 'informații generale', 'Venituri', 'Bunuri Imobile', 'Bunuri Mobile', 'Active financiare', 'Cote-părți/Acțiuni', 'Datorii', and 'Interese personale'. The main content area is divided into two sections: 'A. Calitatea de asociat, de acționar sau de membru al unui agent economic, de membru al organelor de conducere, de administrare, de revizie sau de control în cadrul unor organizații necomerciale sau societăți comerciale ori de membru în cadrul unor organizații necomerciale sau internaționale' and 'B. Contracte, încheiate sau aflate în derulare de către subiectul declarării, soțul/soția sau concubinul/concubina acestuia, inclusiv persoanele juridice în care aceștia sânt beneficiari efectivi, care sânt finanțate de la bugetul de stat, din bugetul local și/sau din fonduri externe ori încheiate cu societăți comerciale cu capital de stat'. Section A includes a table with columns for 'Denumirea organizației/societății', 'Adresa organizației/societății', 'IDNO', 'Calitatea deținută', and 'Documentul care certifică calitatea respectivă', and an 'Adăugare Calitatea de membru' button. Section B includes a table with columns for 'Numele, prenumele și patronimicul', 'Organizația sau instituția', 'Tipul contractului', 'Data încheierii contractului', 'Durata contractului', 'Tipul valutei', and 'Valoarea totală a contractului', and an 'Adăugare Contracte' button. At the bottom, there are 'Precedentul' and 'Salveaza' buttons. A blue arrow points to the 'Salveaza' button.

Potrivit prevederilor legii menționate mai sus, funcția de inspector de integritate este o funcție publică cu statut special și care are ca responsabilitate primară efectuarea controlului averii și al intereselor personale, privind respectarea regimului juridic al conflictului de interese, incompatibilităților, restricțiilor și al limitărilor.

Procedura și etapele pe care trebuie să le urmeze inspectorul de integritate la efectuarea controlului respectării regimului juridic al incompatibilităților este prevăzut expres și exhaustiv de către Legea nr.132/2016.

Rezultatele controlului respectării regimului juridic al conflictelor de interes culminează cu întocmirea unui act de constatare în care inspectorul de integritate poate stabili una dintre următoarele situații:

a) persoana supusă controlului nu a declarat și nu a soluționat conflictul de interes sau a emis/adoptat un act administrativ, sau a încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, sau a luat personal o decizie ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interes;

b) persoana supusă controlului s-a aflat ori se află în stare de incompatibilitate;

c) persoana supusă controlului a încălcat restricțiile prevăzute de lege.

Actul de constatare a încălcării regimului juridic al incompatibilităților rămâne definitiv după expirarea termenului de 15 zile, acordate pentru contestarea actului de constatare în instanța de contencios administrativ.

Din momentul în care actul de constatare a încălcării regimului juridic al incompatibilităților rămâne definitiv, Autoritatea sesizează, în termen de 15 zile, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea încetării mandatului acestuia, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia.

La solicitarea Autorității, persoana în privința căreia s-a constatat încălcarea regimului juridic al incompatibilităților este suspendată din funcție până în momentul în care actul de constatare rămâne definitiv. Suspendarea se solicită doar în cazul în care dispozitivul actului de constatare prevede încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale persoanei vizate de actul de constatare.

Sanțiunile pentru încălcarea regimului juridic al incompatibilităților se aplică în baza Codului Contravențional și doar în temeiul unei hotărâri definitive și irevocabile a instanței de judecată.

Codul Contravențional, la art. 313⁴ reglementează încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și limitărilor aplicabile funcției publice sau funcției de demnitate publică. Astfel, pentru nesoluționarea în termen legal a incompatibilităților privind funcția publică, funcția publică cu statut special, funcția de demnitate publică sau activitatea alesului local, precum și pentru folosirea în interes privat a simbolurilor oficiale care au legătură cu exercitarea mandatului, a funcției publice sau a funcției de demnitate publică, admiterea folosirii numelui său însoțit de calitatea de agent public, a vocii ori a semnăturii sale în orice formă de publicitate pentru un agent economic,

pentru un produs comercial național sau străin contrar prevederilor legislației integrității și ale legislației privind declararea și controlul averii și a intereselor personale, se aplică o sancțiune pecuniară în mărime de la **50** la **60** unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la **120** la **200** de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate, inclusiv de a ocupa funcții publice sau de demnitate publică, pentru un termen de la **6** luni la **1** an, sau cu amendă de la **200** la **250** de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Estimând evoluția pozitivă a aplicabilității sancțiunilor contravenționale pentru încălcarea regimului juridic al incompatibilităților pe parcursul ultimilor 3 ani de activitate a Autorității Naționale de Integritate, perioadă în care cadrul legislativ de profil a suferit anumite schimbări, observăm o diminuare considerabilă a cazurilor de încălcare a regimului juridic al incompatibilităților în funcția publică sau de demnitate publică.

Așadar, dacă în anul 2016, potrivit datelor oficiale din raportul de activitate al Comisiei Naționale de Integritate, au fost înregistrate **27** acte de constatare a încălcării regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor, ulterior în 2018 Inspectoratul de Integritate din cadrul Autorității Naționale de Integritate a înregistrat doar **11** acte de constatare privind încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor, iar în anul 2019 au fost întocmite **13** acte de constatare privind încălcarea aceluiași regim.

Acestea au vizat următorii subiecți ai declarării:

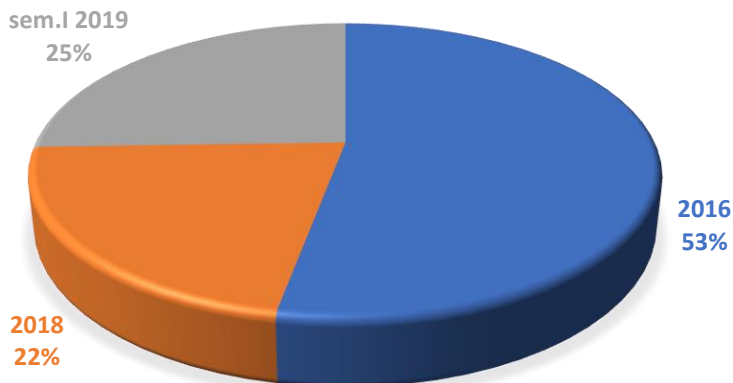
8 - consilieri;

11 - funcționari publici;

3 - funcționari publici cu statut special;

2 - acte de constatare – clasare (1 primar, 1 funcționar public).

ACTE DE CONSTATARE PRIVIND ÎNCĂLCAREA REGIMULUI JURIDIC AL INCOMPATIBILITĂȚILOR

Actualmente, din totalul dosarelor în materie de încălcare a regimului juridic al incompatibilităților, examinate de instanțele de judecată putem reține că în două cauze atacate cu drept de recurs de către inspectorii integritate, în ambele cazuri instanța de apel a menținut hotărârea instanței de fond.

În unul din cazuri la baza argumentării dispozitivului hotărârii, instanța de apel invocă insuficiența argumentării în special în partea ce ține de încălcarea de către subiectul declarării X a prevederilor art.25 alin.(2) lit. a) al Legii nr.158 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, care prevede că funcționarul public nu este în drept să desfășoare alte activități remunerate în cadrul autorităților publice, cu excepțiile stabilite de lege. Instanța a reținut că situația juridică a subiectului X apreciată prin prisma prevederilor articolului 7 alineat (1) litera c) și d) din Legea nr.768 privind statutul alesului local, interpretate prin Legea nr.263/2012 poate să constituie acea excepție stabilită de legea generală Legea nr.158/2008. Pe cale de consecință, instanța de apel a apreciat recursul agentului constator ca nefondat.

În cel de-al treilea dosar aflat în examinare de către Curtea de Apel, instanța a menținut hotărârea instanței de fond, respingând recursul ca nefondat. Instanța de apel în acest caz a dat o apreciere similară cu cea a instanței de fond, și relevă că nu există faptul contravenției, iar afirmațiile invocate în decizia de sancționare, poartă un caracter declarativ, neavând suport probatoriu de fapt.

Analiza și monitorizarea practicii judiciare privind încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor de pe Portalul public al Instanțelor Naționale de Judecată

La data de 15 decembrie 2018 instanța de judecată, a examinat cauza contravențională de către cetățeanul Fiodor Alexandru, originar și domiciliat în raionul Cantemir, s. Tartaul, cu privire la comiterea contravenției prevăzute de art. 313/4 lit. a) Cod Contravențional, pentru faptul că nu a soluționat starea de incompatibilitate în care se afla, în termen de 30 zile de la apariție, manifestată prin exercitarea simultană a mandatului de consilier în Consiliul sătesc Tartaul și a funcției de director al ÎM „Tart-Local-Service”, prin ce a încălcat prevederile Legii nr. 768/2000 *privind statutul alesului local*.

În ședința de judecată, agentul constatator, a susținut procesul-verbal cu privire la contravenție , ca fiind legal și întemeiat, solicitând aplicarea sancțiunii conform prevederilor legala.

În ședința de judecată dl Fiodor nu s-a prezentat, dar a solicitat în baza cererii, examinarea cauzei contravenționale în absența sa, astfel în temeiul art. 455 Cod Contravențional, instanța de judecată a dispus posibilitatea examinării cauzei în absența contravenientului.

Instanța conchide că, cumulul de probe prezentate de către agentul constatator, dovedesc vinovăția contravenientului, iar temei pentru a pune la îndoială veridicitatea acestor probe nu s-a constatat, acestea fiind obținute cu respectarea normelor de procedură contravențională și în ansamblu colaborează între ele, confirmând pe deplin vinovăția contravenientului în săvârșirea contravenției imputate.

Astfel, instanța de judecată dispune, că dl Fiodor, se recunoaște vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 313/4 lit. a) Cod Contravențional și în temeiul normei date i se aplică sancțiunea cu amendă în mărime de 50 unități convenționale, ceea ce constituie 2500 lei, fără aplicarea pedepsei complimentare, privarea de dreptul de a ocupa o anumită activitate, inclusiv de a ocupa funcții publice și funcții de demnitate publică.

Hotărârea este cu drept de recurs la Curtea de Apel Chișinău în termen de 15 zile, prin intermediul Judecătoriei Chișinău.

Examinând în ședință judiciară publică procedura contravențională în privința cetățeanului Ivanov Serghei, domiciliat în r. Căușeni, s. Grădinița, învinuit de comiterea contravenției prevăzute la art. 313/4 Cod Contravențional, anume de faptul că în termenul convenit nu a soluționat starea de incompatibilitate, manifestată prin exercitarea simultană a mandatului de consilier în Consiliul local Grădinița, Căușeni și a funcției de conducător al ÎM „Grădinița Service”.

În baza procesului-verbal cu privire la contravenție, acțiunile contravenientului au fost încadrate în baza art. 313/4 Cod Contravențional, cauza fiind remisă Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, pentru examinare potrivit competenței.

Făptuitorul în ședința de judecată a declarat, că nu a cunoscut de faptul respectiv, însă ulterior s-a retras din funcția de consilier local.

Studiind minuțios materialele procedurii contravenționale prezentate cum sunt procesul-verbal cu privire la contravenție, actul de constatare, procesul-verbal de autosesizare al agentului constatator și ascultând opinia contravenientului, raportând datele stabilite în cadrul examinării judecătorești la normele de drept aplicabile cazului, instanța de judecată ajunge la concluzia că se face vinovat de comiterea faptei încriminate, deoarece acesta nu a soluționat starea de incompatibilitate privind funcția publică în termen de 1 lună, așa cum prevede art. 12 al. (2), lit. a) din Legea integrității.

În temeiul celor expuse, instanța de judecată hotărăște de a se aplica sancțiune contravențională sub formă de amendă în mărime de 50 unități convenționale, în sumă de 2500 lei.

Hotărârea este cu drept de recurs la Curtea de Apel Chișinău în termen d 15 zile, prin intermediul Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

La data de 20 martie 2019, judecând în ședință publică, în ordine de recurs, recursul agentului constatator al Autorității Naționale de Integritate, declarat împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 21 decembrie 2018, prin care a fost încetat procesul contravențional pornit în baza procesului-verbal cu privire la contravenție, prin care Diliraico Victor a fost acuzat de comiterea contravenției prevăzute de art. 313/4 alin. (1) lit. a) Cod Contravențional al RM, din lipsa faptului contravenției.

Dl Diliraico a fost învinuit de către Autoritatea Națională de Integritate de faptul că exercitând funcția publică de specialist principal în problema protecției și ameliorării fertilității solului în cadrul Direcției Agricultură și Alimentație a Consiliului raional Anenii Noi și a mandatului de consilier în Consiliul orășenesc Anenii Noi, aflându-se în situație de incompatibilitate în perioada 15.07.2011 – 20.06.2015 și din 08.12.2015 până în prezent, nu și-a soluționat în termen legal (în termen de 1 lună de la apariție) situația de incompatibilitate, prin ce a încălcat regimul juridic al incompatibilităților, prevăzut de art. 25 alin. (1) și (2) din Legea nr. 158/2008 și art. 16 din Legea nr. 133/2016.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 21 decembrie 2018, a fost încetat procesul contravențional pornit în baza procesului-verbal cu privire la contravenție, prin care dl Diliraico a fost acuzat de comiterea contravenției prevăzute de art. 313/4 Cod Contravențional al RM, din lipsa faptului contravenției.

Considerând neîntemeiată hotărârea în cauză, agentul constator al ANI, în ordinea capitolului VIII al Codului Contravențional, a contestat-o cu recurs, solicitând admiterea, casarea hotărârii contestate cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care dl Diliraico să fie atras la răspundere contravențională cu aplicarea amenzii contravenționale în mărime de 50 unități convenționale, ceea ce constituie 2500 lei.

Persoana în privința căruia a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție, a pledat pentru respingerea recursului și menținerea hotărârii contestate fără modificări.

Judecând recursul declarat, examinând materialele cauzei, audiind participanții la proces, raportând situația de fapt la cea de drept, Colegiul Penal ajunge la concluzia că recursul agentului constator, este nefondat și pasibil de a fi respins, hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 21 decembrie 2018, urmează a fi menținută fără modificări. Decizia este irevocabilă.

La data de 25 iulie 2019, Instanța de judecată constată că, dna Coloman Nadejda este învinuită de către agentul constator al Autorității Naționale de Integritate de faptul că nu a soluționat starea de incompatibilitate, manifestată prin exercitarea simultană a mandatului de consilier în Consiliul raional Cantemir și a funcției de director al IP „A. Pușkin”, Cantemir, în termenul prevăzut de lege, prin încetarea funcției de director la gimnaziu sau prin depunerea mandatului de consilier. În baza procesului-verbal cu privire la contravenție din 12.10.2018, acțiunile

lui Coloman Nadejda au fost încadrate de agentul constatator în baza art. 313/4 lit. a) Cod Contravențional.

Cercetarea materialelor prezentate instanței în coraport cu alegațiile participanților prezenți în ședința de judecată a constatat că vinovăția doamnei Coloman se mai confirmă și prin conținutul procesului-verbal cu privire la contravenție, prin conținutul procesului-verbal privind autosesizarea despre comiterea faptei contravenționale din 08.09.2018 prin care s-a dispus începerea procesului contravențional în baza art. 313/4 din Codul Contravențional.

Constatând și elucidând circumstanțele descrise supra, instanța de judecată consideră rațional de a fi aplicată o sancțiune pecuniară în concordanță cu acțiunile sale contravenționale și potrivită cu gravitatea contravenției săvârșite, care prezintă un pericol social sporit și a cărei mărime va fi corespunzătoare cu sancțiunea prevăzută de respectiva normă materială contravențională.

Ceea ce ține de contestația depusă, instanța de judecată a menționat de a se respinge ca inadmisibilă.

Se recunoaște Coloman Nadejda vinovată de comiterea contravenției prevăzute de art. 313/4 lit. a) Cod Contravențional și i se aplică o sancțiune contravențională sub formă de amendă în mărime de 50 unități convenționale, ceea ce constituie 2500 lei, fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate, inclusiv de a ocupa funcții publice și funcții de demnitate publică.

Hotărârea este cu drept de recurs la Curtea de Apel Chișinău în termen de 15 zile prin intermediul Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Concluzii și recomandări

Imperativ rămâne a fi obținerea încrederii populației, scăderea numărului de nereguli identificate, asigurarea îndeplinirii funcțiilor publice și de demnitate publică în condiții de integritate și transparență, care se pot atinge doar prin descentralizarea eforturilor anticorupție de la instituțiile competente către fiecare instituție sau autoritate publică din Republica Moldova precum și prin multiplicarea instrumentelor de prevenire și de responsabilizare.

O parte dintre sarcinile de prevenire și de identificare a vulnerabilităților trebuie să devină responsabilitatea managementului din toate instituțiile publice. De aceea, Autoritatea își propune să participe activ la acest proces consfințit și în Planul de acțiuni al Strategiei de dezvoltare instituțională al Autorității Naționale de Integritate, prin amplificarea mecanismelor de prevenție, prin cooperare activă cu organizațiile societății civile și cu instituțiile de nivel central și local, prin informarea continuă a celor aproximativ **55.000** subiecți ai declarării care au anual obligația depunerii declarațiilor de avere și interese personale, prin educarea viitoarelor generații de funcționari publici cât și a demnitarilor publici.

În lumina celor expuse, dezvoltarea și diversificarea măsurilor privind educația funcționarilor publici și a demnitarilor publici, precum și creșterea gradului de conștientizare, rămâne a fi o prioritate în următoarea perioadă de funcționare a Autorității Naționale de Integritate.

Luând în considerare cele descrise mai sus, o abordare sistematică a acestei provocări, tratată într-o manieră de colaborare (dintre ANI și celelalte instituții ale statului, fie că sunt instituții implicate în lupta anticorupție, instituții din administrația centrală sau locală, ONG-uri, etc), poate aduce o validare suplimentară a luptei anticorupție din Republica Moldova și a sustenabilității acesteia, prin prevenirea potențialelor incidente de integritate, ce ar decurge din slaba cunoaștere a cadrului de integritate și a legislației în vigoare.